

Üldine kasu iga hinna eest

Ilmar oli vallavalitsuses majandusnõuniku ametit pidanud juba palju aastaid ja teadis üsna hästi, kuidas asjad käivad. Igal aastal kordus sama jama: jaanuaris murravad ametnikud pead ja proovivad uue aasta kulutusi ennustada, panevad eelarveprojekti kokku ja siis poliitikud teevad selle ilma igasuguse analüüsita ümber. Kui aga aasta lõpus mõni tugevam tuuleiil kuskil katuse lahti kisub või mõni tänavapuhastusmasin otsad annab, siis katuse parandamiseks või masina remontimiseks pole raha kuskilt võtta ja vallaelanikud näitavad kõik süüdistavalt näpuga vallavalitsuse poole. Poliitikud aga omakorda võtavad vallalehes kordamööda sõna ja kiruvad rumalaid ametnikke. Seda, kuidas eelarvet kirjutati, ei mäleta siis enam keegi.

Kummatigi polnud raha vallast ju otsas – tavaliselt oli ülejääk nii koolituse kui ka üldise arendustöö real. Lisaks oli juba mitmel aastal planeeritud noorsootöö toetuseks hulk raha, mis aasta lõpuks kasutamata jäi: toetuste taotlemise protsess oli nii keeruline, et paljud noorsootööga tegelejad ei pidanud võimalikku saadavat toetust oma vaeva vääriliseks ega esitanudki taotlusi.

Kõikidele ebamugava olukorra lahendamiseks käratas abivallavanem Paul siis tavaliselt Ilmarile peale, et olgu masin korda tehtud või katus parandatud. Ilmar aga mõtles välja skeemi, kuidas ootamatu remondi eest tasuda nende rahadega, mis kasutamata toetuste või toimumata koolituste eelarvereval niisama seisis. Enamasti käis näiteks katuse parandamine nõnda, et Ilmar võttis ühendust Valloga, kellele kuulus katusefirma, ja Arkadiga, kes oli tuntud motivatsioonikoolitaja. Vallo firma parandas katuse, aga arve esitas vallale hoopis Arkadi, kes arvele märkis selgituseks „koolitus“. Nii sai Arkadile maksta koolituste jaoks ette nähtud raha arvelt (ja seega oli formaalselt kõik valla raamatupidamises korras), Vallo aga esitas hiljem Arkadile arve garaaži rendi eest. Arkadil oli päriselt ka auto, kuid see ei seisnud siiski mitte Vallo garaažis, vaid Arkadi maja ees. Paul ise ütles mitu korda, et tema Ilmari skeemidest teada ei taha, peaasi, et asjad tehtud saaksid.

Omavalitsuste liitmisega kaasnes halastamatu võimuvõitlus, sest ühendvalla vallavanemaks pürgisid nii senine abivallavanem Paul kui ka uus tulija Kaarel. Kaarlit ärritas ka see, et novembritorimis purunenud kultuurimaja vihmaveerennide remont telliti Vallo käest, mitte Kaarli enda firmalt (ehkki teadaolevalt oli Kaarli töö kallim ja kahjuks ka kehvema kvaliteediga). Kuskilt oli Kaarel teada saanud, et Vallo ettevõtte tegi ka Pauli kuurile katuse ning selle ta sai soodushinnaga. Nüüd nägi Kaarel soodsat võimalust rivaal tee pealt koristada. Kaarel helistas prokuratuuri ja rääkis prokurörile, et Paul sahkerdab valla rahadega. Prokuratuur saatiski politsei asja uurima ning nüüd on kohtusse esitatud süüdistus Arkadi, Vallo ja Ilmari vastu. Paulile, kes valimised kaotas ja välismaale elama läks, süüdistust ei esitatudki.

Ilmarit süüdistatakse usalduse kuritarvitamises. Süüdistuse kohaselt kulutas Ilmar valla raha vastuolus eelarvega ja suunas tasumisele Arkadi koostatud fiktiivseid arveid, mille kohta ta teadis, et arvel nimetatud teenust vald tegelikult saanud ei ole. Arkadi ja Vallo, kes said samuti süüdistuse, tunnistasid end kohe süüdi ja sõlmisid prokuratuuriga karistuskokkuleppe – Arkadit karistati dokumendivõltsimise eest ning Vallot dokumendivõltsimise ja altkäemaksu andmise eest. Prokuratuuri arvates on nende kahe poolt süüdistusega nõustumine ka kindel tõend Ilmari süü kohta.

Ilmar ja tema kaitsja vaidlevad aga süüdistusele vastu, sest valla raha ei ole kasutatud kellegi erahuvidest lähtuvalt, vaid vallarahva ühiseks hüvanguks – kultuurimaja katuserennide remondiks. Töö oli möödapääsmatult vajalik ning see tehti säästlikult ja kvaliteetselt. Arved polnud aga võltsitud, kuna töö ju tehti ja tasuda selle eest tuli. Ilmari kaitsja leiab veel, et ülejäänud kahe süüdistatava poolt süüdistuse omaksvõtt ei tohiks kuidagi kahjustada Ilmari positsiooni ja et prokuratuur kohtleb inimesi põhjendamatult ebavõrdselt, sest Paulile, kes väidetavalt altkäemaksu

sai ja ka aastast aastasse Ilmarilt ootamatute murede kiiret lahendust nõudis, üldse süüdistust ei esitatudki.

Oled kohtunik ja pead lahendama Ilmari kriminaalasja. Kas mõistad Ilmari usalduse kuritarvitamises süüdi või õigeks? Põhjenda otsust.

Abistavad küsimused:

1. Mis on eelarve tähendus?
2. Mida tähendab usalduse kuritarvitamine ja mida selle kuriteokooosseisuga kaitstakse?
3. Kas ja kelle usaldust Ilmar kuritarvitas?
4. Milline tähtsus on sellel, kui üldse on, et Paul Ilmari skeemide detailidega kursis ei olnud, aga Ilmarilt siiski probleemide „loovat lahendamist“ nõudis?
5. Kuidas mõjutab Ilmari vastutust see, et teised süüdistatavad süü omaks võtsid?